

## Návod na správne kompostovanie v kompostovacom zásobníku

### Základné informácie

Z bioodpadu je možné vyrobiť kvalitný kompost, či už v priemyselnej kompostárni, alebo v malom množstve domácim kompostovaním. Kompostovanie je proces, pri ktorom dochádza k rozkladu bioodpadu pomocou baktérií, plesní a kvasiniek.

Človek začal kompostovať súčasne s rozvojom poľnohospodárstva. Doteraz najstaršie nálezy o poľnohospodárskej činnosti človeka objavené v Mezopotámii sú z obdobia 9500 až 8000 rokov pred našim letopočtom.

Ideálnym spôsobom ako využiť bioodpad je založiť si vlastný kompost v záhrade, alebo vo dvore bytového domu. Bioodpady zhromažďujte v samostatnej nádobe, alebo ich priamo ukladajte na kompost. Nezabudnite nádobu pravidelne vyprázdňovať a čistiť. Najjednoduchší kompostér je jama vykopaná v rohu záhrady. Dobrá voľba je aj kompostér z drevených lát.



### Prečo kompostovať

Biologicky rozložiteľný odpad, ktorý nebudete kompostovať skončí pravdepodobne na skládke odpadu. Tu sa bude rozkladať iným spôsobom, počas ktorého sa budú okrem nepríjemného zápachu vytvárať aj takzvané skleníkové plyny ako je metán. Pri spaľovaní bio odpadu sa kvôli jeho vysokej vlhkosti a obsahu soli do prostredia uvoľňujú nebezpečné toxické plyny (dioxíny). Výhody kompostovania: získate kvalitné hnojivo pre záhradu, nižšie náklady na odvoz odpadu, šetrenie peňazí za hnojivá, šetrenie životného prostredia.



### Čo sa môže kompostovať v kompostéri?

- rastlinný odpad z kuchyne a prípravy jedál,
- listy a vňať zo zeleniny,
- šupy z citrusových plodov banánov a pod.,
- jaderníky a kôstky z ovocia,
- škrupiny z vajíčok a orechov,
- zvyšky pečiva a obilnín,
- kávová usadenina, čajové vrecká,
- odpady zo záhrady, tráva, listy, burina
- podrvené alebo posekané konáre,
- hnoj z chovu domácich zvierat,
- slepačí trus,
- hobliny, piliny, kôra,
- popol z dreva.



### Čo sa nemôže kompostovať v kompostéri?

- zvyšky jedál živočíšnej povahy (kosti, mäso),
- trus a podstielky mäsožravých zvierat (psy, mačky),
- kmene stromov a hrubé konáre,
- nebezpečný odpad,
- papier a kartón,
- rastliny napadnuté chorobou (hubová / bakteriálna),
- chemicky ošetrené drevo,
- piliny z drevotriesky,
- uhynuté zvieratá,
- sklo, plasty, kovy,
- mliečne výrobky,
- uhoľný popol.



### Užitočné rady

Zamyslite sa nad starostlivosťou o obyčajný trávnik. Rastliny k svojmu rastu potrebujú rôzne organické aj anorganické živiny, ktoré z pôdy odčerpávajú. Ak na záhrade pokosíte trávnik a pokosenú trávu kdesi vyhodíte, zbavujete svoj trávnik postupne potrebných živín pre jeho ďalší rast a budete ho musieť neskôr umelo hnojiť. V tomto prípade je dobrým riešením používanie tzv. mulčovacích kosačiek, ktorá trávu poseká na malé kúsky a vráti ich späť na trávnik. Tam najskôr poskytujú vlhkosť, po čase zhnijú a nakoniec prirodzenou cestou hnoja. Mulčovanie tiež chráni trávnik pred intenzívnym slnečným žiarením. Podobne je to s orezanými konármi a vytrhanou burinou.



## Zásady správneho kompostovania

- Kompostér postavte na tienistom a záveternom mieste (zabráňte tak nadmernému vysušaniu kompostu) tak, aby bol zabezpečený jeho kontakt so zeminou (umožníte prístup pôdnych organizmov – roztoče, dážďovky,...).
- Kompostovať môžete všetky netoxické a chemicky neošetrené organické odpady vznikajúce v domácnosti a na záhrade.
- Bioodpady je vhodné pred uložením do kompostéru najprv upraviť podrvením alebo posekaním. Uhlíkaté materiály (drevo či tvrdé časti rastlín) je potrebné upraviť na 3-5 cm veľké časti. Mäkké dusíkaté materiály nie je potrebné deliť na menšie časti.
- Na dno uložte hrubší materiál (posekané konáre), čím zabezpečíte optimálnu cirkuláciu vzduchu a odtok prebytočnej vody.
- Snažte sa premiešavať bioodpady dusíkaté (kuchynský odpad, tráva, trus), ktoré sú mäkké a šľavnaté a bioodpady uhlíkaté (konáre, slama, listy), ktoré sú tvrdé a suché. Zabráňte tak hnilobe a zápachu.
- Kontrolujte vlhkosť kompostu, ktorý musí byť vlhký, ale pri stlačení by z neho nemala kvapkať voda. Ak má kompost nedostatok vlhkosti, proces kompostovania sa spomaľuje, resp. zastavuje. Ak je naopak vlhkosť nadmerná, dochádza k nežiaducemu hnilobnému procesu a zápachu. Premočeniu kompostu či vysušeniu je možné zabrániť zastrešením kompostéra alebo prikrytím kompostu špeciálnou kompostovacou textíliou. Optimálna vlhkosť kompostu je 45 až 60 %.
- Pre zabezpečenie optimálneho procesu kompostovania je tiež potrebné kompost občas prekopávať a tým ho prevzdušniť. Pri obracaní sa ukladá materiál z kraja do vnútra a vnútorný smerom von. Odporúča sa kompost prekopávať minimálne 1-2krát do roka. Prístup vzduchu do kompostu sa zabezpečuje predovšetkým: vetracími otvormi v kompostéri, hrubším materiálom na dne kompostu, prekopávaním a prehrabávaním.
- Za optimálnych podmienok je kompost vyzretý za 6 – 12 mesiacov. Má hnedú až tmavohnedú farbu, hrudkovitú štruktúru, nezapácha, ale vonia ako humus alebo lesná pôda.



## Najčastejšie chyby pri kompostovaní

- Zlý priebeh rozkladu: Ten ovplyvňujú štyri hlavné faktory – kvalita kompostovaného materiálu, teplota, vlhkosť a prístup vzduchu, ktoré musíte občas kontrolovať.
- Vysušovanie kompostu: ak je kompost príliš suchý, spomalia sa v ňom rozkladné procesy a je potrebné ho zvlhčiť.
- Prílišná vlhkosť a vznik zápachu: Pri nedostatku kyslíka prebieha v komposte anaeróbny rozkladný proces, pri ktorom vznikajú rôzne zápachajúce látky. Zápach môže vzniknúť už pri dlhom skladovaní a slabom prevzdušňovaní surovín s vysokou vlhkosťou. Pokiaľ pach kompostu pripomína pokazené vajce, je to znak toho, že v ňom prevláda uhlíkatý materiál a je potrebné pridať napríklad pokosenú trávu. Naopak pokiaľ kompost páchne po amoniaku, prevládajú dusíkaté materiály a je potrebné pridať napríklad drevené piliny.
- Priveľa hmyzu: Výskytu múch a mušiek v komposte môžeme zabrániť tým, že im nebudeme v komposte poskytovať potravu. Odporúča sa preto napr. bioodpad, zvyšky ovocia a zeleniny či trus hospodárskych zvierat na komposte zasypať zeminou alebo ich zahrabať hlbšie do kompostu.



## Správne využitie hotového kompostu

- Kompost obsahuje množstvo výživných látok, ktoré podporujú rast rastlín. Na dostatočné zásobenie pôdy živinami stačí 1 cm vysoká vrstva kompostu ročne. Kompost je najvhodnejšie aplikovať v menších, ale opakovaných dávkach. Aby sa 1 m<sup>2</sup> záhonu pokryl 1 cm vrstvou kompostu, je potrebné 10 litrov kompostu. Jeden m<sup>3</sup> kompostu postačí na pohnojenie 100 m<sup>2</sup> plochy záhrady. Rozlišujeme 2 druhy kompostu:
- Vyzretý kompost: Zrel 6 až 12 mesiacov. Má schopnosť zadržiavať vodu, prevzdušňovať pôdu a obsahuje veľké množstvo výživných látok (záleží samozrejme od zloženia kompostovaných materiálov). Hotový, dobre vyzretý kompost môžeme použiť ku všetkým typom plodín a vynikajúco sa hodí pri zakladaní nových plôch.
  - Surový kompost: Zrel 2 až 6 mesiacov. Nie je ešte úplne stabilizovaný, je vhodný ako mulč okolo stromov alebo kríkov. Neodporúča sa aplikovať ho k priesadám, nakoľko je by ich mohol spáliť.